

Добридень Алла Володимирівна

*к. пед. н., доцент кафедри виховних технологій
та педагогічної творчості*

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Фартушна Тамара Петрівна

магістрантка факультету початкової освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЗМІСТОВИЙ АСПЕКТ ПОНЯТТЯ «ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ» У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Інтегрування національної системи освіти в європейський освітній простір потребують необхідності перегляду шляхів розвитку освіти. Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки є її реформування на основі філософії «людиноцентризму».

У сфері початкової освіти відбувається утвердження гуманістичного підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії учня та педагога, дітей між собою. Теорія та методологія гуманістичної освіти поповнюється науковими розробками вчених-педагогів Ш. Амоношвілі, І. Беха, І. Зязюна, І. Кирєєва, П. Підласого, І. Шевчук. Про співробітництво, партнерство та діалог йдеться у дослідженнях О. Глузмана, С. Вітвіцької, С. Золотухіної, М. Євтуха, В. Майбородової та ін.

Молодший шкільний вік – важливий період у розвитку дитини. Саме у цей час дитина долучається до загальнолюдських цінностей, входить у соціум, де встановлюються перші взаємини із іншими людьми. Даним питанням займалися такі вчені, як: Л. Артемова, Т. Ахаян, Т. Бабаєва, Р. Буре, В. Котирло, В. Ситаров, С. Якобсон та ін.

Виникає нагальна необхідність вчити дітей налагоджувати дружні, позитивні стосунки, будувати взаємодію з дорослими та однолітками на засадах взаємоповаги, довіри, та доброзичливості. Саме це передбачено основним принципом сучасної початкової освіти – принципом дитиноцентризму.

Середовище закладу освіти та родини – найбільш близькі для дитини, вони покликані визнавати її самоцінність. Дитина, її потреби та інтереси в центрі уваги педагогів, дітей, батьків [3, с. 5].

Показником морального здоров'я дитини є доброзичливість як сукупність гармонійного ставлення до світу предметів, інших людей, самого себе, позитивна картина внутрішнього світу, суб'єктивне емоційне благополуччя, життєвий оптимізм [2, с. 4].

Проведений нами теоретичний аналіз дозволяє розглядати доброзичливість як інтегративну особистісну якість, що визначає прагнення до здійснення життєдіяльності на основі цінності Добра (добрі справи і доброзичливі відносини) і включає в себе сукупність таких якостей:

- розуміння і прийняття Добра як життєвої цінності;
- прагнення допомогти людям, які опинилися у важкій життєвій ситуації;
- прагнення до побудови відносин з навколишнім світом на основі дотримання законності, порядку і рівноправності;
- розуміння значущості, продуктивності і безпеки взаємодії з навколишнім світом.

М. Сокольникова під доброзичливими відносинами розуміє «загальну позитивно-емоційну спрямованість поведінки дитини в її взаєминах з однолітками, яка виявляється в умінні співчувати, розуміти стан дітей, готовності надавати допомогу і вступати у взаємодію з однолітками в спільній діяльності» [4, с. 7].

В. Сухомлинський висловлював думку, що ідея добра в етичній деонтології розглядається як «регулятор поведінки людей, який виступає у вигляді соціальної вимоги» [5, с. 162].

Так, поняття «толерантність», міцно увійшло в сучасний обіг самих різних наук, його зміст формувався на протязі не одного століття і коректувався в зв'язку з соціальними, політичними та ідеологічними змінами.

«Доброзичливість – ставлення до людини, орієнтоване на сприяння його блага, на вчинення добра. Суб'єктивно доброзичливість проявляється у прихильності, симпатії, співчутті, благодіянні. З моральної точки зору доброзичливість є обов'язком людини. В доброзичливості підкреслюється не тільки безумовне визнання в іншій людині його моральної гідності, але виражається готовність до ефективної співпраці» [1, с. 115].

Формування доброзичливості у взаєминах у дітей молодшого шкільного віку здійснюється, перш за все, в процесі засвоєння дітьми норм і правил поведінки в суспільстві. Дотримання правил поведінки серед однолітків сприяє становленню колективних відносин, що виявляються, перш за все:

- в дружній спільній грі;
- в узгодженості дій;
- в прагненні допомагати один одному;
- підтримувати загальний порядок в класі;
- в готовності кожного навчити іншого того, чого навчився сам;
- в умінні рахуватися з іншими;
- в дбайливому відношенні до загальних речей.

Доброзичливість – це потужна сила, що дозволяє встановлювати взаєморозуміння з оточуючими людьми, а значить – із навколишнім світом.

Отже, в педагогічній науці не склалося єдиного наукового підходу до визначення поняття «доброзичливість». В рамках нашої статті доброзичливість розглядається науковцями як особлива особистісна якість, показниками якої є прояв дружелюбності, турботи і уваги, співчуття, чуйності, емпатії.

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. М.: Просвещение. 1968. 464 с.
2. Ладивір С. О. Жити і діяти разом з дитиною. // *Початкова школа*. 2013. №10. С. 6–8.

3. Луценко І. Спілкуємося на рівних. Організація комунікативно-мовленнєвої діяльності на засадах дитиноцентризму. // *Початкова школа*. 2015. №1. С. 5–10.

4. Сокольникова М. Н. Воспитание доброжелательных отношений на физкультурных занятиях : автореф. дис.. канд. пед. наук / М. Н. Сокольникова; РГПУ им. А. И. Герцена. СПб., 1998. 19 с.

5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т.1. К. : «Рад. школа», 1975. 654 с.